

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Vizită canonică la Bârsa și Prunișor.

Prea Sfinția Sa Episcopul eparhial Dr. Grigorie Gh. Comșa a dorit de mult să viziteze aceste două parohii din protopopiatul Butenilor.

Dorința aceasta s'a împlinit în ziua de 8 Septembrie a. c.

În dimineața acestei zile, Pr. Sf. Sa a plecat dela reședință cu trenul de 6 ore însoțit de consilierul Mihail Păcățeanu și diaconul Ignatie Raica.

La orele 9 și jumătate am sosit la gara din Șebiş unde Pr. Sf. Sa a fost întâmpinat de P. C. protopop Florian Roxin, primprezidenții Dr. Petrilă Petica, și domnii avocați Dr. Aurel Grozda și Dr. Sever Dan din Buteni. De aici am plecat cu trăsurile spre Bârsa într-o căldură tropicală. La Bârsa am sosit însoțit de un convoi de călăreți. Descinderea s'a făcut la părintele Ioan Bogdan, de unde cu trăsurile am trecut la sf. biserică. Aici Pr. Sf. Sa a fost întâmpinat de o mare mulțime de popor în frunte cu preoții locali, Ioan Bogdan și Coriolan Tirla.

Pr. Sf. Sa binecuvântând poporul întră în sf. biserică: Se oficiază sf. liturghie. Biserica tixită de popor.

Răspunsurile au fost date de corul bisericesc condus de țăranul Petru Birău.

La Priceasnă preotul Ioan Bogdan pășind înaintea sfântului Altar adresează Prea Sfinției Sale, următoarea vorbire:

Prea Sfințite Domnule Episcop!

Văzându-Vă în mijlocul nostru, sălteam inimile noastre de bucurie și de dorul a ne hărăni sufletele însetate de învățăturile evanghelice vestite cu multă râvnă de P. S. Voastră. Mic și mare au alergat azi în acest sf. lăcaș

ca să vedem, să auzim și să cunoaștem pe cel ce este urmașul Apostolilor în aceste părți. Și pentruca să ne puteți cunoaște și P. S. Voastră pe noi, rog să-mi dați voie, să Vă fac următorul raport.

Parohia Bârsa s'a înființat în a. 1750 cu 35 familii, de preotul: Petru Dumitrescu, venit din vechiul regat din cauza fanarioților și stabilit pe aceste locuri. În cursul timpului, locuitorii comunei Bârsa s'au înmulțit așa că pe la 1800 erau 1440 suflete. În 1814 s'au pus temelii bisericii actuale și din lipsa de mijloace a stat neterminată până în a. 1831 când a fost terminată și pictată pe spesele evlaviosului boier din loc Gheorghe Tacaciu macedo-român de religie ortodoxă. În anul 1832 s'a înființat parohia 2-a și de atunci până azi sunt tot 2 parohii.

Populația comunei în raport cu trecutul este în descreștere. Înainte de război comuna Bârsa avea peste 1500 suflete, iar azi sunt în total 1445 suflete, dintre cari români sunt 1428 unguri 12 și evrei 5.

Dintre românii ortodoxi în a. 1922 au trecut la secta baptistă 52 suflete, iar azi mai sunt 46. Treceți nu se mai fac.

Viața religioasă morală a credincioșilor, lasă mult de dorit. Războiul mondial a lăsat multe rane încă netălmăduite în sufletul poporului. Una dintre cele mai însemnate rane este: concubinajul, care a luat avânt mare și în această comună. Avem 316 perechi cununate și 52 perechi nelegiuite. Dintre credincioșii majoreni se mărturisesc și cuminecă regulat abia 5% din totalul sufletelor, notez însă că nici unul nu moare fără sfta cuminecătură. Sfta biserică o cercetează cam 35% din credincioși.

În privința culturală, poporul e dornic de lumină și iubitor de carte. Analfabeți abia sunt cam 6%. Avem înființată soc. Sfântul Gheorghe și societatea corului, care mult contribuie la dezvoltarea vieții morale și culturale a poporului. Ne lipsește foarte mult casa culturală, care din lipsa de mijloace materiale, nu s'a putut zidi până în prezent.

Starea materială a credincioșilor este mijlocie. Biserica se susține din puținele arâni ce le are, și din dăruirile credincioșilor când are lipsă de sumă mai mare. Avem înființat fondul millelor iar fondul de bucate ce l'am avut s'a folosit la repararea bisericii și la cumpărarea clopotelor.

În general vorbind poporul este sărguincios și iubitor de biserică și credința strămoșească.

În urma acestora mulțumindu-Vă pentru oboseala și bunăvoința cu care ne-ați cercetat, Vă asigurăm de deosibita noastră stimă, și promițând că vom păstra cu scumpătate învățăturile de cari ne veți împărtăși, în numele poporului Vă zic: „Să trăiți întru mulți ani Stăpâne”!

După ce preotul și-a terminat vorbirea, P. Sf. Sa a ținut în fața asistenței o emoționantă predică despre însemnătatea praznicului de astăzi, care a făcut asupra poporului o adâncă impresiune.

După oficierea slujbei dumnezeiești, s'au împărțit mai multe broșuri din „Biblioteca creștinului ortodox”.

Apoi P. Sf. Sa a luat masa și s'a odihnit puțin la locuința preotului Ioan Bogdan. Înainte de plecare P. S. Sa a distins cu înalta sa vizită pe preotul Coriolan Tirla.

La orele 4 după masă, P. Sf. Sa în uralele poporului și-a continuat vizita canonică la Prunișor unde intră însoțit de un mare convoi de călăreți.

În mijlocul comunei îl așteaptă o mare mulțime de popor, cu femei și copii toți îmbrăcați sărbătorește și înșirați în ordine exemplară. Fețele tuturor rădiu de bucurie văzând pe P. Sf. Sa în mijlocul lor.

Aici P. Sf. Sa este întâmpinat de primpretorele Dr. Petrila Petica, intelectualii din loc și primarul Terentie Balaș, care într'o frumoasă și însuflețită cuvântare urează P. Sf. Sale bun sos; iar fetița Maria Ardelean oferă P. Sf. Sale un frumos buchet de flori rostind următoarele cuvinte:

„Eu sunt Maria Ardelean
Fată frumoasă de Român
Bine ați venit în comuna Prunișor

Toți Vă așteptau cu mare dor!

Ca dovadă Vă întind

Acest buchet de flori!

La ușa sf. biserici este salutat de bunsoșit de preotul local Aurel Ionițaș. Pr. Sf. Sa binecuvântând poporul intră în sf. biserică.

Se oficiază un scurt serviciu divin Preotul Aurel Ionițaș raportând despre situația parohiei, adresează Pr. Sf. Sale următoarea vorbire:

Preasfințite Domnule Episcop!

Ne aflăm în momentul cel mai fericit al vieții noastre, bisericuța noastră îmbracă azi haină de sărbătoare, ne aflăm în stadiul cel mai mare al bisericii sufletești, când vedem în mijlocul nostru pe bunul nostru Arhipăstor, Ca dovadă despre iubirea ce o avem față de P. S. S. voastră, iată-ne aici cu mic, cu mare, toți am venit, să ascultăm îndemnurile dela iubitul nostru arhiereu, toți am venit, să ne împărtășim din izvorul nesecat al mântuirii. Atât comuna cât și biserică noastră sunt înființate din vremuri neștiute. Atâta știm, că înainte de revoluția din 1848, comuna Chertiș eră împrăștiată între văi și munți. Biserica noastră a fost renovată și sfințită în anul 1889 și totodată și mărită. Sfințirea s'a făcut de P. C. părinte Constantin Gurban asistat de Dl. ref. Ignatie Papp. Parohia se compune din 744 sufl. ort. și 118 sufl. rom. cat. Romano-cat. colonizați de guvernul maghiar, locuiesc într'un cătun numit Toplița, aparținător la com. Prunișor. Credincioșii sunt oameni săraci, tari în credință. Dovadă, că în comuna noastră sectari până în prezent nu s'au putut încuiba. Cauza sărăciei credincioșilor noștri a fost lipsa de pământ, căci mai întreg hotarul era domeniul contelui Veinkheim. Credincioșii lucrau ca zileri la acel domeniu.

Erau năcăjiți bieții oameni, căci și recolta de pe puținul pământ neroditor, ce-l aveau pe o vale, eră nimicită de fiarele sălbatice, venite din pădurea domeniului. Inzadar se plâneau bieții oameni către autoritățile maghiare că „valahii” nu erau ascultați, dar nici despăgubiți. Poporul neavând pământ arător și nici loc de pășunat, a sărăcit cu totul. Dacă nu izbucneă războiul mondial trei sferturi din comuna Prunișor eră a băncilor. Biserica încă se lupta cu mari greutate, căci n'avea nici un izvor de venit. Văzând frații noștri uniți, cum stau lucrurile în Prunișor, au început, să pescuiescă în apa tulbure. Veniau cu făgădueli, că nu vor plăti cult, bir, stole dacă vor trece la rel. gr. cat. Urmarea a fost, că în anul 1913 au trecut la uniți ca la 13 fam. ort. Un rol în-

semnat a avut la aceste treceri și hărțuielele între cele două partide din comună, cari nici până în ziua de azi, nu s'au potolit.

Cu toate acestea la venirea mea în parohie, nu am găsit, decât patru uniți, cari la mai multe stăruințe din partea mea, au revenit la biserica-mamă, donând tot, ce se afla în capela unită, dinpreună cu un clopot bisericii noastre. Din cauza sărăciei și a luptelor de partide s'au încuibat în parohia noastră vicii, cari cu greu se pot stărpi, cum sunt: beția, concubinajul și indiferentismul religios. Față de anii trecuți se arată o sporire în concubinaj cu 21 părechi. Anul trecut la stăruințele mele, s'au cununat 17 păr. concubini, dar în schimb în anul curent s'au sporit iar cu 10 părechi. Prin expropriere situația materială a poporului s'a îmbunătățit, precum și a bisericii, care a primit zece jug. păm. arător. Prin faptul, că parohia a rămas câțiva ani neîndeplinită, poporul s'a înstrăinat mult de biserică. Biserica se cercetă numai la zile mari. La venirea mea în par. totul am găsit în disordine.

Primul lucru mi-a fost, să aduc în ordine oficiul parohial, dar totodată m'am îngrijit, se readuc poporul la biserică, Am ținut servicii cu predici regulat, dupăcum arată condica mea de predici, în care am prelucrat după puterile mele peste 70 predici. Am căutat, să repar ce s'a putut la edificiul bisericii, și parohial, mulțumita conziliului parohial actual, care în toate mia stat într'ajutor. Dar din cauza sărăciei, din cauza neînțelegerilor între partide, nu am putut, să îndeplinesc marea datorie de a repara biserica, care dupăcum se vede Preasfințite, este în stare slabă. Pentru acest scop am înființat fondul de bucate bisericesc. Am avea la credincioși vre o 30.000 bani în obligațiuni, cu prețul bucatelor din fond și cu ajutor am putea ajunge, să ne reparăm biserica. Greutatea este, că aici banii bisericesti, nici bucatele date la credincioși nu se pot încasa deocamdată în întregime, iar ajutorul cerut dela județ este numai promisiune. Societatea Sf. Gheorghe este înființată cu 60 membri. Funcționează în liber, când este timpul frumos, deoarece în fosta școală confesională preluată de stat, n'avem voie să intrăm. Fondul milelor este înființat cu un capital de 1500 lei. Starea rel. morală în parohie de prezent este mulțumitoare. De încheiere în numele credincioșilor mei, ne exprimăm, cele mai sincere mulțumite pentru înalta vizită, de care astăzi ne-ați împărtășit. Dea Bunul D-zeu ca învățăturile P. S. S. Voastre, să ne fie balzan vindecător al ranelor noastre sufletești. Doamne păzește pe

Stăpânul și arhierul nostru întru mulți ani.

Pr. Sf. Sa începe prin a mulțumi tuturor celor de față pentru frumoasa primire ce i-sa făcut și apoi vorbește cu multă vervă și însuflețire despre însemnătatea praznicului de astăzi arătând cum trebuie să fie mama creștină.

Predica a fost ascultată cu o atenție încredată. Poporul a izbucnit în strigăte de „Să trăiască“!

Ca încheiere se citește rugăciunea de deslegare și se împart mai multe broșuri din „Biblioteca creștinului ortodox“ spre marea bucurie a poporului.

Pr. Sf. Sa distinge cu înalta sa vizită pe preotul local Aurel Ionuțaș și apoi la orele 6 părăsește Prunișorul în uralele poporului și cu automobilul d-lui prim pretor Dr. Petrița Petica merge la Moneasa spre a se odihni peste noapte ca să poată continua vizita în ziua următoare la Minead și Laz.

Poporul din Bârsa și Prunișor a rămas adânc impresionat și mulțumit de vizita Pr. Sf. Sale și de frumoasele învățături ce i sa dat. Știm că sămânța aruncată în pământ nu încolțește și nu dă roade imediat se cere timp.

Suntem siguri că și învățăturile Pr. Sf. Sale vor da cu timpul roade îmbelșugate.

Se observe pretudindeni o îndreptare și o voință generală de a lucra cu îndoite puteri pentru înălțarea și prosperarea bisericii. Și Dumnezeu ne va ajuta dacă și cucernicii Preoți vor continua în parohii opera de primenire și regenerare începută de Pr. Sf. Sa și vor cultiva cu îngrijire virtuțile creștinești sădite în inimile credincioșilor!

Căutați raze de lumină, spre a pătrunde în întunerecul nostru economic!

(Urmare)

La noi o astfel de muncă; este periclitată în existența ei, prin boala uzarei; este persecutată cu pedeapsa impozitelor, este expusă pierderii (copilului ei) capitalului, ce-i se răpește, trecându-l răpitorii peste hotare; este moribundă, din cauza descurajării și încetul cu încetul, este în locuință pe toată linia activității, prin trândăvie și acțiuni maștere producției ce măresc artificial scumpirea mijloacelor de tralu.

Capitalul.

Capitalul economiei naționale, se împarte în două clase după originea lui. a) Capital produs prin muncă. b) Capital împrumutat și adoptat în economiile naționale, din bogății.

Capitalul produs prin muncă este numai singurul adevăratul capital al economiei naționale și rămâne ca adevărat, numai până când nu depășește scopul ce-l are în economia națională, adică până când nu se preface în simplă bogăție. Capitalul muncii, deci până atunci este capitalul economic și factor folositor scopului, până când se poate întrebuița pe deplin într'un resort economic astfel, ca în întregimea lui să fie activ în producție și să nu poată distruge concurența prin monopolizare, nici să dispună de rezerve trântore în perspectivă în așa măsură ca din patimă și după plac să poată fi primejdios existențelor solide de muncă și capitaluri, — cu puteri mai modeste din acelaș resort, Capitalul îmbelșugat produs de o muncă prea norocoasă dintr'un resort în parte, trebuie trecute la alt resort spre a rămânea tot capital economic. Sub capitalul de mai sus, se înțelege rezultatul muncii dintr'o economie națională născut și întrebuițat în economie. Când se retrage din economie, rămâne ca o simplă bogăție, din proprietatea posesorilor săi.

Capitalul împrumutat, sau adoptat, este foarte necesar în economia națională, având o mare însemnătate, în resorturi cu întreprinderi mari, totuș însemnătatea lui într'un Stat, are mai mare valoare, în afară de activitatea lui din producție, la contribuția proporțională de suportarea cheltuielilor bugetare, celpuțin cu un procent egal; și cu deosebire atunci, dacă contribuie cu un procent treptat mai mare, decât cel mai mic în puteri materiale. În tot cazul trebuie să fie întâiul obiect al impunerilor dintr'un Stat. Orice bogăție poate fi considerată, ca un dar al norocului și nu ca o recoaltă a meritului. Toate bogățiile, au menirea de a fi stăpânite și un numai posedate cu egoism bolnav. Statul, ca un supraveghietor, are dreptul și datorința de a vindeca boalele prin măsuri mature, spre înlăturarea din timp, a agoniilor eventuale.

În economiile naționale, capitalul muncii se naște fatal, în urma luptei pentru trai, pe când participarea capitalului adoptat, sau împrumutat, depinde de voința posesorului, sau de întâmplarea norocoasă a naturii, de situația geografică a țărilor, etc.

La Noi și întrebuițarea bogățiilor existente, ale statului, „depinde”. De-și nu ne putem plânge, nici contra situației geografice, totuș se cam ivește un alt obstacol, un „depinde” artificial, ce are un nume aproape internațional, zis: bacșiș. Conlucrarea bogăției private, nici nu se poate aminti, decât în sens contrar producției, prin uzură și trântorie.

Luarea măsurilor serioase și mature, nu s'a făcut, din partea Statului, și ca urmare a acestei toleranțe mioape, uzura și trântoria cu boala lor, au infectat întreaga viață economică, chiar și bacșișul ce se primește fără sentimentul demnității omului întreg și fără simțul rușinei, când se preface în capital cu putere imediat trece în serviciul uzurei și trântoriei.

(Va urma)

Cântarea bisericească.

Expresia cea mai puternică a sentimentelor sufletești este cântarea. Cântarea s'a introdus și întrebuițat la cultul divin la toate popoarele dela începutul omenimei și până azi, aplicându-o și perfecționându-o fiecare popor conform trebuințelor sufletești.

Avem urme, că deja popoarele vechi orientale aveau instrumente cu coarde și de vânt, dar n'au notație muzicală, ci cântarea se transpunea oral și numai după auz. Chinezii și Japonezii aveau niște semne idiografice, Persii aveau știința cercurilor colorate 19 la număr iar Indienii aveau notațiune sanscrită. Evreii sau folosit de neume iar Grecii întrebuițau tot neumele, dar află și modurile (gamele).

Se vede deci, că popoarele vechi orientale puneau pond deosebit pe cântare, însă cântarea cași muzica era homofonică, cel mult dacă cântau la octavă.

Din cântarea și muzica greacă veche, se naște cântarea bisericească și muzica creștină. În biserica orientală se amintesc o mulțime de scrietori de imne bisericești și cântărești renumiți. Incepând încă din secolul al treilea Efreem Sirul 300 d. Hr. Andrei Criteanul în sec. VII. apoi Damascenul, Gherman, Vasile, Roman Cucuzel ba chiar unii dintre împărați ca Leon al Constantinopolului, toți acești scrietori de imne și cântărești se foloseau de neume (note încârligate).

În occident, cântarea și muzica bisericească iau un avânt mai mare, începând cu Grigorie, Ambrosie, Ghido Aretinul Ioan Donati etc. dar și aici era o muzică și cântare homofonică, căci cântarea diafonică apoi polifonică se 'ntroduce mai târziu, când se descopere discantul.

Biserica orientală și-a conservat modul de cântare homofonică pe care îl întrebuițează și-l cultivă și azi. Lipsa notațiunii muzicale se dovedește încă dela început în biserica orientală iar rezultatul acestei lipse se vede azi când cântarea în biserica orientală numai este la fel, căci fiecare stat ortodox în bisericile sale are alta muzică bisericească d. e. muzica și cântarea în biserica orientală românească nu samănă întru nimic cu cea grecească, nici cu cea slavonă, ba nu numai țărilor ortodoxe între ele, dar și singuraticile dieceze, ba și singuraticile comune bisericești difer unele de altele și aceeași diferență obține din cauza, că în biserica noastră nu sa pus nici un pond pe notațiune, pe nomenclatura muzicală, ba pe însăși muzica bisericească ci, sa transpus numai după auz. Aceasta a fost cauza, că perfecționarea cântării și muzicii în biserica noastră a înaintat atât de greu, iar indiferentismul acesta era motivat în totdeauna, cum zice cu dreptul și profesorul T. Lugojan în prefața opului sub titlul „Strana” ca scuza că așa a fost din bătrâni.

Sau ivit bărbați cu pricepere și în biserica noastră și prin râvna acestor bărbați cântarea și muzica noastră ia un avânt puternic, vedem că po-

poarele ortod xe din timpul mai nou se 'ntrec a trimite bărbați cu aptitudini muzicale prin țările apusului, cari întorcându-se acasă cu cunoștințe muzicale serioase și sistematice își câștigă merite neperitoare prin perfecționarea cântării și muzicii în biserica noastră.

În veacul trecut, vedem ivindu-se muzicieni și cântăreți buni bisericești ca, Gh. Muzicescu, I. Vorolchivici, C. Porumbescu, Gh. Dima, Gh. D. Chiriach, T. Lugojan, I. Vidu etc. cari pun bază muzicii și cântării bisericești și naționale și din aceste făclii s'a răspândit și dezvoltat dorul de perfecționare în toate ținuturile locuite de români, așa că azi avem muncitori vrednici aproape în toate colțurile țării, cari răspândesc cu multă râvnă și dragoste muzica cântarea bisericească și națională. Să introducă deci și în biserica noastră pe lângă cântarea homofonică cântarea diafonică, polifonică și discântul, dar pentru trebuințele zilnice bisericești rămâne cântarea homofonică pe care avem s-o cultivăm și perfecționăm cu aceeași râvnă cu care au cultivat-o și conzervat-o și antecesorii noștri.

De oarece conzervarea și cultivarea acestui scump tezaur bisericesc, în lipsa de notațiune a deviat suferind schimbări atât de esențiale s'au ivit bărbați conștiinși și vrednici cari încă în secolul trecut prin râvna lor au fixat pe note o parte însemnată din cântările bisericești homofonice, să începe a se recunoaște tot mai mult importanța fixării pe note a cântărilor bisericești. Să ivesc în toate țările și în toate diecezele bărbați vrednici cari fixează aceste cântări, sistemizând tonalitățile și gamele pentru toate glasurile și imnele bisericești.

Pentru diecezele din Ardeal lucrează în Sibiu prof. D. Cunțan, în dieceza Caransebeșului Andreescu ajutat de prof. A. Sequens iar în dieceza Aradului — vrednicul Trifon Lugojan. Prof. T. Lugojan fixează aproape toate cântările unisono întrebunțate în biserică 'e prelucra și îmbină muzica cu textul conform firei (prozodiei) limbii românești, săvârșește o muncă titanică în domeniul acesta și face un serviciu neperitor bisericii prin munca sa. Purifică frazele muzicale de pleonasm și în forma aceasta lucrează în mod pedagogic, corect, sistematic, serios și cu multă cunoștință de cauză, simplu și ușor manualele necesare pentru instruirea cântării bisericești. Manualele aceste le-a folosit Dsa. timp îndelungat la institutul teologic pedagogic din Arad cu mult succes și bun rezultat le-am folosit și eu tot la acest institut timp de un an obținând rezultate foarte mulțumitoare, regretabil căci aceste manuale sunt epuizate iar autorul lor n'a fost apreciat după merit și nici n'a fost înțeles.

Problema cântăreților bisericești a suferit mult în urma marelui schimbări obvenite în urma războiului și în urma stăfăcării școalelor confesionale deci și a învățărilor cari mult puțin, dar erau pregătiți pentru slujba de cântăreți și cari îndeplineau aceasta funcție cu multă dragoste și devotament.

Azi acești pioneri și muncitori vrednici prin multiplele lor ocupațiuni nu mai pot satisface acestei datorințe așa că, biserica în lipsa lor a rămas deodată fără acest prețios exponent, fiind constrânsă să se ajute cum poate.

Problema aceasta crezându-se rezolvată așa cum se prezintă azi, nu satisface nici pe departe așteptărilor și pretenziunilor timpului nostru.

Fiind vorba de cântarea și cântăreții bisericești, de mijloacele de cari se pot ajuta la executarea cântării bisericești ca muzică și tehnică, se pune întrebarea dela sine, oare n'ar fi timpul să se rezolve problema aceasta? Am văzut fazele de dezvoltare prin cari a trecut cântarea noastră bisericească primitivă am văzut avântul ce la luat cântarea în urma studiului serios și a râvnei desinteresate din partea bărbaților mai vrednici cari și-au câștigat merite neperitoare pe terenul perfecționării și dezvoltării muzicii clasice bisericești. Am ajuns în sec. al XX-lea când lumea creștină din apus stă pe cel mai înalt pe destal al culturii muzicale bisericești care nu numai că nu va putea fi întrecută ci deadreptul, cu mare greu cu multă osteneală și cu multe jertfe, dacă va putea fi ajunsă. Dacă luăm programele serviciilor divine a bisericilor din occident, ne putem convinge, că muzica lor bisericească este deadreptul o artă desăvârșită. Am din întâmplare un astfel de program pe anul 1913-14 în care cetesc. Duminică 26 Octomvrie Misa de Bethoven Requiem Mozart. Duminică 9 Noemv. concert religios Parsifal de Wagner. La 30 Noemv. Misa de Haendel. 21 Decemv. Oratoriu de I. S. Bach. 25 Ian. 1914 Requiem Berlioz, 22 Febr. Copilăria lui Isus Berlioz. 5 Aprilie Requiem Verdi. Vineria sf. patimi Isus pe muntele Olivilor Bethoven 26 Aprilie Cina cea de taină Wagner ș'apoi continuativ cu Mozart, Haendel, Bach, Gluck, Schubert etc. Ne putem da seama de superioritatea cunoștințelor lor muzicale. Minimul nostru de cunoștințe nu ne permite să ne avântăm la acești mari autori pe cari nici nu iam putea utiliza în biserica noastră, însă dorim și tindem în mod involuntar spre perfecționare fiind pas cât se poate cu cultura veacului nostru. Muzica noastră bisericească este încă la începutul dezvoltării ei. Credincioșii așteaptă mai mult, căci văd în alte biserici mai mult deci doresc și ei mai mult și dorinței acesteia să poate satisface pe lângă o bunăvoință și spirit de inițiativă.

În No. 44 din 30 Octomvrie 1927 în ziarul „Lumina satelor“ din Sibiu, am cetit cu multă satisfacție despre frumoasa inițiativă a P. V. Consiliu Metropolitan din Sibiu, căci la 25 Oct. 1927 cu ajutorul lui Dzeu. s'a deschis cursul școalei de cântăreți bisericești, în fruntea căruia a fost pus ca director vrednicul preot St. Morar. Se vede, că I. P. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit a înțeles glasul vremii și rostul acestei școale care e de cea mai evidentă trebuință

și care nu se mai putea amâna, de oarece ori ce înțelăsare mergea în dauna bisericii, pentru că cu cântăreții improvizați de până aci nu se mai putea satisface pretenziunilor de azi ale credincioșilor.

Cu bucurie luăm la cunoștință că și Prea Sfințitul Nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa a luat toate demersurile la locul cu cadere, ca în toamna acestui an să se poată deschide școala cantorală și în eparhia noastră.

Pentru înființarea unei astfel de școale să-se recruteze elemente corespunzătoare, cu aptitudini muzicale; ca auz, voce, purtare, pregătire etc. Iar cursul să dureze 3 respective 4 ani ca în acest timp candidații să-și poată însuși sistematic și fundamental cunoștințele muzicale bisericești, să fie în stare să aranjeze coruri bune, să fie stăpân pe cântare și tipic adecă să fie cantorul o podoabă a bisericii.

Altcum Statul s'a îngrijit de retribuirea lor și dacă Statul îl retribuește și salarizează dându-i pământ etc. pentru ce nu s'ar putea prelinde dela acel cantor și o școală oarecare? De ce să nu i-se prelinde muncă în schimbul retribuțiunii sale? Cualiificarea lor se poate face pe baza pregătirilor și cunoștințelor lui din materiile predate. Instituirile să se facă prin concurs și alegere având fond de penziune, ca să fie în adevăr asigurați cu familiile lor pe viața întreagă.

În ce privește înființarea și aranjarea școlii din chestiune? Aceasta fiind de domeniul pedagogic și practic ca de în competența eventualei comisii care va avea în vedere înaltul scop de a pregăti un astfel de plan care să poată avea rezultate ducătoare la scop.

Anii de studii ar fi 3 respective 4 ani:

Candidații cu trei clase secundare ar putea intra în cursul prim, deci ar avea trei ani de studiu, după absolvirea cărora să-și poată da examenul de capacitate și obținerea diplomei.

Candidații cu patru clase primare, respective 1 ori 2 clase secundare, ar intra în cursul pregătitor în care să li-se dea cunoștințe generale iar după prestarea examenului cu succes să poată intra în cursul prim.

În ce privește materiile de predare? Aceasta cade în competența comisiei încredințată cu redactarea și elaborarea planului analitic care trebuie compus și redactat în așa fel ca să dea un întreg armonios.

În ce privește conducerea acestei școale? Aceasta trebuie pusă în cele mai destoinice mâni, fiindcă dela persoana pusă în fruntea acestei școale depinde totul. Persoana aceasta trebuie să fie atât din punct de vedere teologic cât și muzical pedagogic, cu un vechi trecut pe terenul muzical bisericesc care a dat dovadă o viață întreagă despre capacitatea sa pe acest teren cu toate că poate n'a fost înțeles și nici apreciat după merit.

Aceasta modestă persoană care și-a jertfit o viață întreagă pe terenul muzicii noastre bisericești și naționale și care pe lângă pregătirea corespunzătoare și darul cu care la învrednicit Dzeu, este și o garanță atât pentru școală cât și pentru biserică.

Acest pedagog vrednic este profesorul Trițon Lugojan unica garanță pentru viitor.

Aranjată școala în forma aceasta progresul și rezultatele ar fi din cele mai strălucitoare iar absolenții, pregătiți cu merindea trebuincioasă ar pleca în țării și vrednici la sfranele lor pe cari le-ar ști conduce cu vrednicie și demnitate.

Astfel de elemente bine pregătite ar fi în stare să facă fală bisericii și să mulțumească pe ori care credincios ori cât ar fi de pretențios.

Aceasta ar fi deslegarea problemei care e așteptată de timp îndelungat.

Arad la 20 August 1928.

N. Bâru.
prof.

Hristos Mântuitorul și revoluția evreiască.

De mitropolitul ANTONIE al Chievlului
Trad. de A. CUZNEȚOV, cand. de preot.

(Urmare și sfârșit.)

Iar când Pilat a continuat să-și bată joc de popor zicând: „Pe Împăratul vostru să-l răstignesc“, — nu mulțimea întreagă, căci ea nu e capabilă de fățarnicie în turbarea sa de mâine, ci numai cei iscușiți, „Arhierii au răspuns: nu avem împărat fără numai pe Cezarul“ (v. 15.) Aci Pilat a auzit de nou amenințarea cu denunțul și a dat pe Hristos să se răstignească. Cu toate acestea nu s'a lipsit de plăcere de a se răsbuna încă odată asupra sinedriului și a poporului revoluționar. Cu această intenție a și întocmit el inscripția de ofensă în trei, ca să o pună pe obiectul de tortură. În zadar l-au rugat arhierii și cărturarii să schimbe textul inscripției. Pilat nu s'a cugetat la faptul, că aceasta inscripție, atingând grav sentimentul național al Jidovilor, nimicește cu desăvârșire sentimentul de compătimire și îndemna la o și mai mare tortură a celui Nevinovat. (Marcu 15, 39)

Așa a numit sutașul pe Hristos, văzându-i sfârșitul tragic, dar sentimental de călnță a atins și mulțimea și aceasta nu a dat pace dușmanilor lui Hristos și ei s'au temut, că credința în cel ce înviase pe Lazar, nu va înceta cu moartea lui, ci de i se va da prilej pentru credința în învierea Lui, credința se va lăți în popor. De aceea s'au și înfățișat la Pilat cerându-i învoirea, ca mormântul Domnului să fie păzit în cursul celor trei zile, iar piatra dela intrare să fie pecetluită cu sigilul lor. Înaintea lui Dumnezeu însă,

ei cad în propria lor cursă. Dacă ei nu ar fi luat aceste măsuri de prevenție, întâmplarea învierii D-lui ar putea fi desmințită, ceea ce nu au mai putut face tocmai în urma minciunii soldaților, cari spuneau, că Trupul Domnului a fost furat de învățăceli în timpul când ei dormeau. Oare cei adormiți au putut să știe ce se petrece în preajma lor? Oare a putut să fie trecută cu vederea așa de lesne această neglijență a lor în serviciu? Oare nu știm noi, că la câțiva ani după această întâmplare, soldații, paznicii lui Petru, după ce el a fost scos din temniță de un înger, au fost executați în număr de 16 înși?

Minciunei farizeilor n'au dat crezare nici locuitorii Ierusalimului și chiar la 50 zile după învierea lui Hristos au început să se boteze cu mîile. Chiar și cei nu îndrăzneau încă să treacă la noua credință, aveau o atitudine binevoitoare cătră urmașii și mai ales cătră învățăcelii lui Hristos. De aci se vede, că atunci nimeni n'a crezut, că ei ar fi furat Trupul Învățătorului lor, ci învățăcelii erau „având har cătră tot poporul”. (Fapt. Ap. 2, 47.) De frica poporului sinedriul n'a îndrăznit să arunce în temniță pe Petru și pe Ioan (4, 21.) „și îi măria pe ei poporul (5, 13) iar după pedepsirea lui Anania și a Safirei, nimeni din streini nu s'a apropiat de ei; din orașele apropiate aduceau pe bolnavi, cari după rugăciunea Apostolilor s'au făcut sănătoși (5, 16); dușmanii lor, membrii sinedriului se temeau — precum văzuserăm și mai înainte, — ca poporul să nu i ucidă cu pietre, din pricina Apostolilor (v. 26)

Se poate, că atmosfera de însuflețire, de care era plină inima celor dintâlu creștini, pătrunzând tot mai adânc în păturile poporului evreiesc, ar fi abătut pe acest popor dela fantasticul gând revoluționar, — dar farizeli vicleni au știut să înarmeze pe locuitorii Ierusalimului, făcându-i să creadă, că creștinii ar fi dușmanii lui Moise și ai templului. Aceasta a început cu Arhidiaconul Ștefan, când el „au scos pe niște bărbați ce ziceau: L-am auzit pe el grăind cuvinte de hulă împotriva lui Moise și a lui Dumnezeu, și au întăritat pe norod și pe bătrâni.!! (Fapt. Ap. 6, 11—12) Rezultatul a fost uciderea Sfântului Ștefan cu pietre.

Această dușmănie împotriva creștinilor a crescut mult, când în mijlocul creștinilor au intrat și păgânii primind Sfântul Botez, dar și mai mult, când Apostolul Pavel cu Varvara au pornit în călătorie misionară prin țări păgâne. Pe acolo iudeii îi chiar urmăreau și purtau o luptă îndârjită contra creștinismului. Lupta s'a deslănțuit cu o deosebită vehemență la întoarcerea Apostolului Pavel din a treia călătorie a sa, când 40 înși au făcut jurământ, că nu vor mânca, până nu-l vor ucide pe Pavel.

În sfârșit să ne întoarcem la vieța pământească a Mântuitorului și la judecata nelegiuita ce i s'a făcut. Vreau să cred, că oricine va citi aceste șire, e de

acord, că pricina dușmăniei evreilor față de Hristos, a fost desaprobarrea revoluției plănuită de ei și că această tendință revoluționară, slăbită pentru câteva zile prin minunea învierii lui Lazar, a deșteptat împotriva lui Hristos o ură din partea iudeilor, cădn l-au văzut în haina de batjocură.

De aci putem să tragem concluzia: Iisus Hristos a devenit jertfa revoluției jidovești, aparând în ochii poporului ca un trădător.

Fără îndoială, toate acestea s'au petrecut după voia lui Dumnezeu. Nimic nu s'ar fi întâmplat, de nu ar fi voit Dumnezeu, ca Iisus să se suie pe Cruce, după sfatul cel mai înainte de toți vecii, precum însuși și-a prezis. (Ioan 10, 17—18; 12, 27—28; Luca 22, 32; Mateiu 26, 54.)

Dar cu această binecuvântată cauză principală a Patimilor Mântuitorului — s'ua asociat și patimile omenești, cum sunt: iubirea de argint a lui Iuda, invidia și răsbunarea arhierilor și farizeilor și în sfârșit ideea obștească a poporului despre revoluție, care a îndepărtat poporul jidovesc dela Hristos, l-a îndemnat la ură și la răstignirea Mântuitorului său, iar pe urmași la necredință și la dușmănie împotriva Lui, în care se și află ei până în zilele noastre. *)

Serbare populară.

Primăria comunei Ineu pe baza autorizației Clui Prefect No. 26 872 — 1928 a aranjat în seara zilei de 1 Septembrie a. c. în saloanele „Hotelului Central“ o serbare populară, cu sbopul de a deștepta în marele public setimentul datoriei ce trebuie să existe în fața eroilor pentru reîntregirea neamului.

Programul a fost în întregime executat de membrii Soc. „Sf. Gheorghe“ a tinerimii studioase din loc.

Di Teofan Herbei președintete societății printr'un „cuvânt ocazional“ evocă gloria eroilor ca un certificat pe bază cărui suflet românesc își are dreptul al viață.

A urmat apoi „In casa tatălui meu“ cor mixt de Bortniansky; „Țara mea“ poezie de V. Militaru declamată de Dș. Eva Ciucea elevă la școala normală din Arad; Dansuri naționale; „Nepotul răsfățat“ farsă în cinci acte de A. Kotzebul.

Au arătat deosebită sârguință în predat D-șoarele; Viorica Luca, Silvia Augugustin și Nuțica Popovici. Domnii: Iosif Herbei Pavel Neța, L. Nagy, I. Gurban și Gheorghe Ioja.

Programul s'a terminat cu „Arcașul“ cor. bărb. de I. Vidu. Corul a a fost condus de Di. Gh. Albu învățător.

Venitul curat în suma de Lei 2636 a fost trimis Biroului Județean a Soc. I. O. V.

Au contribuit prin suprasolviri Domnii: Ioan Cocioban preot, Dr. Gh. și I. Hențiu, Dr. Teodor Burdan, Pavel Dârlea. Sabin Georgia, T. Dan, Palfy P., I. Dubesțean, Dr. Faur P., Dr. Șorban Cornel, Belea Dumitru, Dragoș Stepan, Theodor Ctin, Herbei Pavel, Pantea Gh., Făgăraș P., Kiss Ioan Jușca I., Schlezak N., Soț lui Kocsis Iosfi, Luca Mihai, Sas Mihai, Șerban Gh., Koloșvary Pavel și Rusbach I.

Au participat circa două sute de spectatori.

Comitetul aranjator.

*) Lucrării acesteia a I. P. S. Mitropolit Antonie de Cliev, îi urmează, ca adaus, o altă lucrare, intitulată „Vorbirea Mântuitorului cu Nicodim“. Fiind cele două lucrări în legătură organică una cu alta, se va căuta să urmeze în c. loanele acestu organ.

Mulțumită publică.

În numele meu și al credincioșilor mei enoriași aduc și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri **bunului creștin Dr. I. Coste**, prefectul jud. Timi-Torontal, pentru bunăvoința, ce a dovedit față de noi prin faptul, ce se laudă dela sine, că a ordonat un **ajutor de 200.000 Lei, două-sute mil Lei, din fondurile județene**, pentru repararea Sfintei noastre Biserici, Bunul Părinte cere: să-i răsplătească frumosul gest de bun creștin dovedit cu acest dar.

*E. R. Lăpăduș preot
ort. rom. Secaș.*

Mulțumită publică.

Subsemnatul în numele consiliului parohial din Chelmac pe aceasta cale aduc mulțumită pentru următoarele dăruri făcute sfintei bis. ort. rom. din Chelmac.

1. Primăria comunală 24 m. cubici lemne de construcție gratuit și 5000 Lei ca ajutor pentru îngrădirea cimitirului nou. 2. D-na Draghina Dr. Damlan născ. Herețiu din Arad cu prilejul cununiei sale în Chelmac a donat 500 Lei. 3. Gheorghe Nicolescu și văd. Maria Ianculescu economi ambii din Chelmac pentru răscumpărarea pomenii de 6 luni a răposaiilor soți, fiecare a donat câte 500 Lei.

Bunul Dumnezeu să le răsplătească din darurile sale cele cerești.

Chelmac, 9 Septevrie 1928.

*Petru Herețiu paroh
preș. cons. par.*

Direcțiunea Internatului diecezan de fete anunță, că taxa de întreținere pe anul școlar 1928—29 s'a urcat la 16.000 Lei.

CONCURSE

conform rezoluțiunii Veneratului Consiliu eparhial Nr. 3966 | 1928 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune pelângă parohul Trăian Terebențiu din parohia de clasa I. din Gașa cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă a Eparhiei.

Venitele împreunate cu acest sunt:

1. 1/2 bir în bani, 1/2 stole, 1/2 sesie beneficiată în trecut de numitul paroh, precum și una câmpiește.
2. Intregirea dotațiunii preoțești dela stat, până când se va pune în curgere salariul de capelan din partea statului; parohul Trăian Terebențiu se obligă să dea capelanului 1/3 din retribuția ce o primește dânsul dela stat.

3. Nefiind în comună casă parohială, de locuință se va îngriji alesul capelan.

4. Alesul va suporta dările după beneficiu și va catehiza fără nici o remunerație la școalele la care va fi designat și va predica totdeauna când va fi de rând.

Dela recurenți se cere cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflectanții din alte eparhii, au să obțină involirea Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial.

Compenenți în termenul regulamentar au să se prezinte în Sf. biserică ort. rom. din Gașa, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, iar concursurile adresate Consiliului parohial ort. rom. din Gașa se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. din Șiria. Gașa la 1 Aprilie 1928.

*Consiliul parohial ort. român.
În conțelegere cu Mihail Lucașia, protopop.*

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Vășoia, tractul ppt. Buteni, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu.

1. Sesia par. 32 jugh. parte arător parte fânaț.

2. Casa parohială.

3. Bir și ștole legale.

4. Intregire de salar dela stat.

Alesul va plăti impozitele către stat și comună după beneficiul său. Va catehiza și va predica regulat.

Reflectanții trebuie să se prezinte la Vășoia pentru serviciul divin — rituale și oratorie.

În înțelegere cu *F. Roxin* ppter.

Consiliul Eparhial Ort. Rom.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. din Moneasa se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare în organul oficios.

Beneficiile parohiei:

1. 3 jughere pământ, fânaț la deal.

2. Ștole legale.

3. Birul legal.

4. Intregirea de salar de stat.

Alesul este obligat a predica regulat, a catehiza și a-și achita impozitele după beneficiul său.

Cererea de concurs adresată consiliului parohial, este a se înainta oficiului protopresbiteral din Buteni. Reflectanții sunt obligați a servi odată în biserică din Moneasa și a cuvânta în timpul concursului.

Reflectanții din altele dieceze pot recurge numai cu consenzul Episcopului nostru diecezan.

Cmitetul parohial ort. rom. Moneasa.

În înțelegere cu *Florian Roxin* protopresbiter.

—□—

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**

Cenzurat: Prefectura Județului.